

1/
19
2.
3.
4.
5.
6.
7.
7

1726.

1. Beckius, Caspar Schabius : De fundis transmissione
salmianis. 2. S ampl. 1726. 1754.
2. Beckius, Caspar Schabius : De unione provincie
patricie potestatis causa.
3. Beckius, Caspar Schabius : De legitimo juramentorum
usu.
4. Beckius, Caspar Schabius : De curiis provincialibus
~~saxonicis~~ saxonicis.
5. Brucknerus, Gust. Hieron : De venationis odio
in iur.
6. Brucknerus, Gust. Hieronymus : De strategema-
tibus advocatorum. . . . 2. S ampl.
7. Buddens, James Franciscus : De statuta ecclesiarum
apostolicarum . . .
7. Florckius, Anton Murius : Summus doctoris juris
honores . . . Joanni Joannis Florckio . . . generali
tenui epistola eademque jure consultorum adota-
torum exempla quorundam referre voluit.

1726.

8. Fries, Fr. Bernh., Ord. jur. Decanus: Gullotii Marici
Heydenreichii lectionem solummodo in dicto program-
mate auspicali.
9. Friesen, Fr. Bernh.: Delictis fendi reversalibus.
- 10^{9. 11.} Friesen, Fr. Bernh., Ord. jur. Decanus: Marici
Comari Praesig lectionem solummodo in dicto program-
mate auspicali. 2. Sept. Sampl.
11. Friesen, Joh. Bernhardus: De contractibus censualibus
natura.
12. Friesen, Johann Bernhardus: De mercate propter steri-
litatem remittenda. . . .
13. Friesen, Fr. Bernh., Ord. jur. Decanus: Fusti Victorici
Vorkmanni lectionem solummodo in dicto programma te
auspicali.
14. Pragermannus, Nicolaus: De jure epileptiorum.
15. Schroeterus, Fr. Christianus: Programma, lectioni auspi-
cali Pauli Inghelini Bruckneri. . . praemissum.

1720.

16. Schroeterus, Dr. Christianus: *De privilegio praescripto
Horti Cameracensis ecclesiae Romanae non compe-
tente.*
17. Schroeterus, Dr. Christianus: *De auspicio convento-
natibus Iurissimae Sorani Saxoniae*
18. Schroeterus, Dr. Christianus, *Jur. jur. Decanus*: *Programm,
lectionis auspiciis Wolfgangi Andreae Maseri - - -
praemissum.*
- 19^a Schroeterus, Dr. Christianus, *Ord. jur. Decanus*:
*Programm, lectionis auspiciis Christiani Gottliebii
Moriz - - - praemissum. 2 Saemph.*
20. Schroeterus, *Jur. Christ.*: *De commoto, vel incommoto
ex alterius persona accidente, quod ex sua non
habinet.*
21. Schroeterus, Dr. Christianus, *Ord. jur. Decanus*: *Pro-
gramm, lectionis auspiciis Christiani Josephi Schel-
harini - - - praemissum.*

1720.

22. Strogling, G. Philippus: De origine bonorum
mensae Episcopalis.

23. Stenius, Bernardus Gethoffius: De territorio clau-
ditatum Imperialis.

24. Stenius, Fredericus Gottlieb: De iure sacerdotum

25. Stenius, Friedr. Gottl.: De dominio mariti in re
uoris immobilibus in aestimato in dotem datus

26. Wildvoegelin, Christianus: De differentia consensus
sponsalitis et matrimonialis.

27. Wildvoegelin, Christianus: Triboniani circa lege
Laetorian non erras

28^a = ^b Wildvoegelin, Christianus: De iuramentis Indacorum

I. N. S. T.
DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE

1720, 6
81
STRATEGEMATIBVS
ADVOCATORVM,

VULGO *Von*

Advocaten = Streichen/

QVAM

DIVINIS AVSPICIIS

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DN. GVILIELMO HENRICO,

DVCE SAXONIAE, IVLIAE, CLVIAE, AC MONTIVM, AN-
GARIAE, GVESTPHALIAEQVE, ET RELIQVA.

EX DECRETO ET AVTORITATE ILLVSTRIS JCTORVM ORDINIS
IN ALMA SALANA

SVB MODERAMINE

D O M I N I

GVILIEL. HIERONYMI BRÜCKNERI,

JCTI CELEBERRIMI, CONSILIARII SAXONICI, PANDECT. PROF. PVBL.

ORDIN. CVRIA PROVINC. JENENS. NEC NON COLLEGIORVM

JVRIDICORVM ASSESSORE SPECTATISSIMO.

PATRONO, PRÆCEPTORE, STVDIORVMQVE PROMOTORESVO AD

EXTREMVM VSQVE HALITVM DEVENERANDO,

PRO

DIGNITATE DOCTORALI

PRIVILEGISQVE EIDEM ANNEXIS RITE OBTINENDIS

IN AVDITORIO JCTORVM MAJORI

Die 3. Febr. MDCCXX. horis ante & pomeridianis consuetis defendet

AVTOR

FRIEDERICVS AMANDVS TRAVTMANN

NORTHEMIA-HANNOVER. ADVOCAT. IENENS.

JENÆ, LITTERIS MVLLERIANIS.

Summaria Dissertationis.

PRÆLOQVIUM continet (a) Distinctionem Militiæ in Sagatam & Togatam, hujusque species, (b) Comparationem Militiæ Advocatorum Togatæ cum Sagatâ. CAP. I. Generalia circa strategemata exponit & quidem §. I. Significationem vocum strategematis, Advocati & rō Germanici Streich. §. II. Genus strategematum. §. III. Definitionem strategematum & modum ista exercendi per (a) simulationem, (b) dissimulationem, & (γ) alios modos. §. IV. Distinctiones strategematum. §. V. Moralitatem (a) strategematum, (b) Sermonis, (γ) simulationis, & (δ) dissimulationis it. (e) Mendacii & falsiloquii per Theses quasdam, in principis Juris Naturalis & Theologiae positivæ fundatis, tractat. §. VI. In foro soli strategematum usum esse licitum evincitur. §. VII. Strategematum applicationem in causa (a) justa, (b) injusta, & (γ) Dubia subjungit, ac §. VIII. Contraria strategematum annexit. CAP. II. Sistit specialia strategematum, ubi §. I. Questiones hæc: An rectum sit de strategematibus illicitis scribere eorundemque exempla enumerare? 2. An idem facere consultum sit? 3. An de strategematibus licitis scribere horumque exempla proponere liceat? 4. An idem facere sit consultum? per rationes Dubitandi & Decidendi resolvuntur. §. II. Digressionem ad exempla quædam strategematum facit, & §. III. strategemata licita circa Processum civilem Antecedentia, §. IV. autem eorundem circa Processum Civilem ipsius partes aliquot & quidem (a) Libellum, (b) Probationem, (γ) Remedia suspensiva & devolutiva ac (δ) sententiæ executionem, exempla enarrat. §. V. Strategemata talia circa Antecedentia Processum criminalem & §. VI. horum circa Processum ipsum Criminalem nimirum (a) Defensionem pro avertenda, (b) Testes inquisitionales, (γ) torturam, & (δ) sententiæ executionem exempla recenset. §. VII. Strategemata illicita circa Antecedentia Processum Civilem & §. VIII. eorum circa ipsum Processum civilem, videlicet hujus (a) Litiæ contestationem & Positiones, (b) Probationem, (γ) juramenti delationem, (δ) Confessionem parti adversæ, & (e) Remedia suspensiva ac devolutiva, exempla proponit. §. IX. Talia circa Processum Criminalem Antecedentia refert, & §. X. Per hujusmodi exemplorum allegationem, circa (a) Defensionem, (b) Testes, (γ) Torturam, & (δ) sententiæ executionem, coronatam imponit.

PRÆ.

PRÆLOQVIUM.

Imperatoriam majestatem ad utrumque & belli & pacis tempus recte in Rep. gubernandum non solum armis decoratam sed & legibus armatam esse oportere tradit Conditor & Restaurator ille juris felicissimus Justinianus *Proem. Instit.* eoque ipso haud obscure declarat, leges & arma duo egregia esse Reip. fulcra, ac horum conjunctionem esse valde necessariam, affinitatemque maximam. Sicuti enim unum sine altero vix conservari potest juxta *L. advocati 14. C. de Advocat. divers. judic.* ita arma & leges fraternizare dicuntur apud Besold. in *Thesaur. Locuplet.* *L. 1. cap. 79. ax. 3. & jura gladio ultore armari* confirmat *L. cum vir nubuit 31. C. ad L. Jul. de adult.* ac licet MILITIAE vocula proprie loquendo ad belli sectatores spectet, qui vocantur milites armati seu sagati, & proprie militare dicuntur in *L. 1. C. & L. 9. de jur. & fact. ignor. in L. 18. de re Jud. & L. 4. C. qui dare tutor. l. curat. possi.* de aliis tamen etiam analogice dici constat. Ita eadem ADVOCATIS tribuitur in *L. 14. C. de advoc. divers. judicior.* usurpatur & de iis, qui in scriniis sacris militant, unde in specie dicitur *litterata L. 8. C. de proxim. sacror. scrin. datur & militia CLERICORVM in can. si. officia 2. Dist. 59. item*

Distinctio Militia in Sagatam & Togatam, hujusque species.

A

Pala-

Palatina eorum sc. qui consiliis opem ferre & alia munia aulica obire solent *l. t. C. de privileg. eor. qui in sac. Palat. milit.* Et tandem quævis functio publica hoc nomine insigniri videtur in *L. r. C. 8. C. qui milit. poss. vel non.* Hujusmodi militia ad differentiam prioris sagata togata appellari consuevit, a toga, vestimento inter Romanos usitato, qui *ius toga* maxime inter privilegia quorundam civium Romanorum referebant, *vid. Gottofr. ad L. 32. r. de Jur. Fisc. quæ veste pacis saltem tempore utebantur Romani test. Rosin. L. 5. antiquit. cap. 32. lit. P.* Quamvis vero toga fuerit multorum ordinum vestitus, advocatorum tamen præcipue censebatur; uti hoc deducit Brissonius in Lexico sub voce Togati; unde & Advocati appellabantur Togati; *add. L. 6. C. de advoc. div. judicior. C. Cic. lib. 1. de Orator. p. m. 81.* *vid. de his plura apud Magnific. Dn. Tenzelium in Progr. de Militia Togat. Advocat.*

Comparatio militiae advocatorum Togata cum Sagata.

Hæc militia togata respectu litium forensium considerata, quamvis cum illa sagata in paucis e. g. quoad causam efficientem, item vim violentam & moralem disconveniat, eandem tamen in plurimis cum illa convenire in apriquo est; dum utraq; per secutio ac defensio juris competentis est, & causam aut justam aut injustam aut dubiam pro fundamento habet, ac illius sagata sc. denunciatio seu declaratio belli; quæ per litteras manifestatorias (*Kriegsmanifeste*) hodiernum fieri solet, *bujus nempe togata libelli oblationi ac citationi, notificatio belli sociis sagata; litium denunciationi, personæ militantes cum suis*

præ-

praefectis, partibus litigantibus & ipsarum advocatis, mediatores (mediateurs) arbitris compromissariis ac Commissariis, signa militaria & exercitia bellica, solemnitatibus & ordinationibus judicialibus, locus conflictus (Wahlstatt,) loco iudicii, personae principales partes sc. belligerantes, actori & reo, minus principales utpote focii confederati, advocatis, procuratoribus, testibus &c. foedera ad sopiendum bellum tertio facta, *litis interventioni*, parole, (Vosung,) Feldzeichen, *legitimationi*, confirmatio belli per retorsiones, (repressalien), *litis contestationi*, praelia, conflictus, ac obfessiones, (bataillen, rencontres, Belagerungen,) *pro- & reprobationibus*, *de- & contrademonstrationibus*, conventiones mutuae de redimendis captivis inita, *compromisso*, induciae, (Waffen-Stillstand,) *dilationibus* (Fristen,) pacificationes, (Friedensschlüsse,) *transactionibus generalibus*, capitulationes, *in factis specialibus*, aciei instructio, (Schlacht-Ordnung,) *Inrotulationi actorum*, Acta militaria, Krieges-Canzley, oder Archiv, *Actis publicis seu judicialibus* Iudicium bellicum, (Krieges-Rath,) *Judici & Collegii Jctorum*, prostratio hostium, *sententiae*, refugium tui quaesitio & praelii redintegratio, (eine wohlgeordnete retraite und Gesung, darnach avancirung und post- Fassung,) *remedii suspensivis*, *devolutivis*, *nullitatis*, *supplicationis ac restitutionis in integrum*, occupatio territorii hostilis &c. *executioni sententiae &c.* sat commode respondent, & sicuti consilia ac strategemata bellica maxima in rem inter partes belligerantes non raro conficere solent, ita in litigiis foren-

sibus a machinationibus ac cautelis callidorum caussa defensorum sapissime victoria litis dependet. Quamobrem hoc remedium, quod perverfis nostris temporibus a plurimis tam cum maximo proximi detrimento ac dispendio propriae salutis quam cum dedecore ordinis impie adhiberi videmus, paucis in sequenti tractatione considerandum esse arbitrati sumus. Quod ut feliciter succedat, opem divinam humillime imploramus.

CAP. I.

Generalia circa Strategemata exponens.

§. I.

Significatio vocum Strategemati.

Vocabulum *strategemata* est origine graecum, & rectius scribitur in latina lingua *strategema*, quam vulgo exprimitur *stratagema*, quoniam graecum τὸ στρατηγικόν duo η̄ continet, & sicuti η̄ in penultima per latinam literam e scribitur, ita in antepenultima, ubi pariter η̄ occurrit, etiam per e scribi debet. Hoc vocabulum primitus usurpatum est in disciplina bellica, deinde translatum ad alias disciplinas, affinitatem quandam cum bello habentes. *Strategema* enim descendit a verbo στρατηγέω, quod significat ducem exercitus ago, igitur τὸ στρατηγικόν *Strategema* secundum originem suam denotat gestum militare. Et cum duces bellici plerumque sint homines

mines callidi ac prudentes, qui omnem navant operam, ut hostes calliditate sua circumveniant vincantque, inde factum est, ut callida eorum consilia, quibus hostes circumvenerunt ac vicerunt, dicta fuerint strategemata.

Advocati vox est latina, ortum trahens ad *advocando*, quod illi a clientibus *in auxilium advocari* seu *anxie vocari* soleant, ut patrocinium vel opem in causis coram iudicio ventilandis præstent; unde & *Patroni causarum* appellantur. Dicuntur & *Causidici*, quasi *causam dicentes*, (hinc germanicum in sensu tamen sinistro sumtum *Causen Macher*) item *oratores*, *rbetores* & *milites togati* ut supra.

Vocula Germanica *Streich* convenit proprie gladiatoribus *cæsim* (auf den Dieb) pugnantis. Hi sæpè aliud simulant dissimulantque, ac intendunt, sie machen eine Finte. Ubi jam hoc modo fallunt adversarium, dicuntur: Sie haben den Gegner einen Streich versetzt oder angebracht. Si vero ars arte eluditur & adversarius ictum prompte declinat, dici solet: Der Streich ist mißlungen, oder er hat einen Bloßen geschlagen. Unde commode ad partes in iudicio disceptantes adplicari poterit. Nolumus adhibere vocabula: *Dolum*, *fraudem*, *fallaciam*, *deceptionem*, *circumductionem*, *circumventionem*, *insidias*, *sophisma*, *cavillationem*, *calumnias* & *iniquitates*, quarum Imperator *in præm. Instit.* mentionem facit, item *Mânche*, *Griffe*, *Stückgen*, *Finessen*, *Sophisteryen*, *Chicanen* &c. quæ plerumque in malam partem accipiuntur. Licet enim *dolus* alias distinguatur in bonum & malum, juxta *L. 1. §. 2. & 3.*

*π. de dol. mal. L. 77. §. 31. π. de leg. 2. L. 19. §. 3. π. de
neg. gest. Bargal. de dol. lib. 1. c. 3. & l. t. π. & C. de dol.
mal. tamen cum vocabulo doli simpliciter posito ma-
lus intelligatur per cit. L. 77. §. 31. π. de leg. 2. L. 1. §.
3. π. de dol. mal. & L. 23. π. de R. J. II. L. 5. §. 2. π.
Commod. & doli in genere machinatio alium scien-
ter & maligno animo laedendi in L. 71. §. 8. π. de A. v.
O. H. & La. pr. & §. 12. π. Si quis omiffi cauf. test. ac L. 12. §. 1. π.
de incend. dicatur; malimus hoc vocabulo abstinere,
quoniam nobis propositum est, potissimum de stratege-
matibus licitis agere.*

Genus Artes, technæ, argutia, calliditas, versutia, cautela
Strategie- generis vicem obtinent in strategematibus, & latius pa-
matum. rent quam strategemata. Non enim omnes cautela
sunt strategemata; sic inter cautelas advocati refertur
(a) ne temere laedat iudicem, cum saepe plus valeat fa-
vor in iudice, quam lex in Codice, & nequitia quorun-
dam iudicum, licet Argi habeas oculos, aliquando non
solum non praveri sed ne praveri quidem probari &
evitari potest. (b) ut quotidie inspiciat calendarium,
& in eo notet tam terminos in causis suis a iudice con-
stitutos quam fatalia. (c) ut sententias Collegiorum
Juridicorum sibi reddat perspectas, & protestetur con-
tra talia, quæ opinionem sibi contrariam timentur. (d)
ut sit brevis & perspicuus ac studeat accurate demon-
strationi. (e) ut in causa bona petat simul rationes dubi-
tandi & decidendi, quo diligentius acta a sententio-
nantibus perlustrentur (f) ut in causa dubia transigat
cum adversario, ubi sententiam victricem obtinuit
hac

hac autem & similes cautela non sunt strategemata.

§. III.

STRATEGEMATA advocatorum sunt callida & arguta molitiones, eo tendentes, ut advocati in negotiis iudicis potiantur sine suo. sicuti autem finis, quem intendunt, plerumque est victoria litis, ita ad hanc obtinendam ut plurimum adhiberi solent strategemata. Exercetur calliditas ista variis modis I. simulatione e.g. (α)

si quis adversus sententiam sibi non contrariam pro forma, ut vulgo dicitur, leuterationem l. appellationem sive in totum sive in tantum interponit & se gravatum per hanc simulat, ad hoc, ut pars adversa eandem sibi favorabilem, cum tamen non sit, existimet, & illam ex parte sua vires rei judicatae nancisci patiat; aut, si quis appellationi l. leuterationi interpositae eum in finem renunciat, ut pars adversa neglectu fatalium probationem aut juramentum deserat. (β) si quis iudicem sibi contrarium videns protestationem contra illud Ictorem Collegium, in quod acta transmitti cupit, eum in finem facit, ut iudex spe futurae sententiae contrariae acta eo mittat, dum postea protestans quasi poenitentia ductus iudicis arbitrio permittit, ut acta iudex ad Collegium, quodcumque ipsi placuerit, transmittat. (γ) si quis aut judicialiter aut extrajudicialiter tractationem amicabilem compositionis facit, ut per hanc adversarii fundamenta causa cognoscat, (δ) si quis transactionem exoptans profiteretur, se omnibus viribus litem continbaturum, praesertim cum sit dives, adversarius autem & pauper & a processu abhorrens. (2.) Dissimulatio

Mid 7.1
wandum

Definitio
Strategematum.
Modus
ista exercendi.
(1.) Simulatio.

Mid 6.1
Maon

latia

(2.) *Diffinitione* v.g. (a) si diu causa per processum fuit agitata, & rationes plures pro & contra adductæ, postea petitur Responsum a Collegio Juridico, ubi quidem factum cum omnibus circumstantiis plene proponitur, sed quoad jus aliqua saltem rationes adversarii adferuntur, potiores autem recitentur, ut favorable Responsum, si non ad reportandam litis victoriam, ad minimum tamen quoad compensationem expensarum obtineatur. (β) Sententiam ex parte sibi favorabilem in totum prædicare favorabilem & leuterationem seu appellationem in ultimo ferme decidii momento interponere, quo inde adversarius sub spe non interponendi remedii suspensivi, & devolutivi ex sua parte tale remedium negligat, quod de interposita adversarii leuteratione edoctus non neglexisset, & sic sententia quoad favorabilia in rem judicatam transeat. (3.) *Aliis modis* e. g. (a) ponderosiores rationes in principio & sine positionum ac scriptorum ponere, leviores autem in medio. (β) Potiores juris rationes ut & exactiorem factorum explanationem ad ultimam positionem, cui respondere adversario non licet, reservare. (γ) denominationem actionis per se non ita clara ab auctore petere, ut fundamentum agendi reddatur dubium. (δ) Responsum juris ab illo collegio clam petere, in quod, ut locum ordinarium, acta sunt transmittenda, ut aut per id favorabilis sententia obtineatur aut mediante illo, contra tale Collegium protestatio cum effectu fiat. (ε) in petitione Responsi juris ad quaestiones aliquot a Collegio formandi rogare, ut, si aliqua quaestio contra petentem sit decidenda, ista

ista ab isto Responſo excludatur, & vel plane non reſol-
vatur, vel in peculiari ſcripto ponatur. (2.) Adverſarium
a graviore, quod pro ipſo militat, argumento deſectere,
& ad leviores rationes perducere, quod vocare ſolent.
Eine Diverſion machen.

§. IV.

Distinguuntur STRATEGEMATA (1.) in offenſiva *Diſtinctio-*
& deſenſiva. (2.) in licita & illicita, de quibus infra. (3.) *nes Stra-*
iſe ea quæ in proceſſu & quæ extra proceſſum e. g. in *tegemata-*
condendis teſtamentiſ, in eundis contractibus, & *sum.*
aliis negotiis adhibentur. Cum autem advocati ple-
rumque in proceſſu clientibus præſtent patrocinium,
conſiderabimus maxime ſtrategemata proceſſualia. (4.)
in ea, quæ advocati noviter excogitant pro ingenio-
rum ſuorum ſubtilitate, & ea, quæ in aliis autoribus le-
gerunt, aut ab aliis audiverunt, poſtea que exercent. Non
enim poſſunt omnia ſtrategemata recenſeri, utpote
quæ ſunt infinita. Contingit ſæpius, ut quis ex ſuo
ingenio jam excogitet artem aut technam, quæ forte
jam olim ab alio fuit inventa & exercita, ubi tamen is,
qui jam illa utitur, non didicit vel audivit eam ab alio.
Siquidem raro aliquid novi fit ſub ſole, cum judicium
& ſagax ingenium multum valeat in præſtico, & quo
quis eſt ſagacior, eo aptior ad excogitanda ſtrategema-
ta exiſtat. (5.) in ea, quæ conſiſtunt in ſimulatione, & ea,
quæ in diſſimulatione, item ea, quæ neutro ſed alio
modo exercentur, quorum exempla ſupra & infra le-
gere licebit. (6.) in ea, quæ advocati adhibent in pro-
pria & in ea, quæ in aliena cauſa exercent. (7.) in ea,
quæ ſunt theoretice propoſita, & ea, quæ præctice uſur-

B

pata:

pata: sic quæ traduntur in libris, & hæctenus nondum adhibita, magis sapiunt theoriam, quæ vero in actu rerum exercentur, magis redolent praxin. Advocati sibi reddant perspectam materiam de strategematis & evolvant tractatus aut libros, in quibus exponitur hæc materia. Sicuti enim bonus Imperator bellicus non contentus est propria experientia, sed perlegit libros de arte bellica tractantes, ubi suppeditantur consilia & strategemata; ita advocatus prudens non propriis tantum nititur inventionibus, sed & evolvit libros, num ex illis quædam in succum & sanguinem convertere queat. (8.) alia, quæ in patrocinio clientum suorum exercent, alia, quæ extra patrocinium tale aut rogati aut non rogati aliis suggerunt. (9.) alia, quæ in bona, alia, quæ in mala, & alia, quæ in dubia causa ab advocatis adhibentur. (10.) alia quæ in præfenti exercentur, alia, quæ jam exercita fuerunt, alia, quæ in futurum exercenda sunt. (11.) alia, quibus advocati finem suum assequuntur, alia, quæ sine intento desituuntur. Et quis omnes distinctiones recenserebit? Jam moralitas strategematum, quæ ab advocatis adhibentur, venit consideranda, h. e. num salva conscientia illis uti liceat?

§. V.

Moralitas strategematum. MORALITATEM *strategematum* consideratione dignissimam esse, nemo ibi inficias: Cum autem ista in *simulatione, dissimulatione, aliisve modis*, prout supra dictum, consistant, & sic vel per *Sermonem* vel per *gestus (facta)* vel per *eorum intermissionem* exercentur, ante omnia moralitas sermonis gestuumque, ut duorum illorum signorum externorum ad declarandas men-

mentis cogitationes aptorum, excutienda erit. *Ser. Sermo*
mo iste sive *vocalis*, sive *scriptus*, uti homini præ cæteris animantibus proprius & præstantissimum societatis humanae vinculum est, ita *primarium* omnium lationum & pactorum *instrumentum* dici meretur.

Simulatio & Dissimulatio, ut dixi, peragitur *vel* *Simulatio*
verbis vel factis (gestibus) vel utriusque intermissione. Ver- *& Dissi-*
bis fit *simulatio* e. g. si Judæus, in animo suo christi- *mulatio.*
 nam religionem improbens, aliud tamen dicit &
 Christianum se esse profiteretur. *Factis seu gestibus*, quan-
 do Judæus utitur Sacra Cœna, aliisque Christianos a
 Judæis distinguentibus. *Intermissione*, quando v. g. quis
 negotium ad se spectans in sua præsentia fieri permittit,
 & sic facienti approbasse id videtur, cum tamen in
 animo ipsi illud displiceat, unde illud, *qui tacet consen-*
tere videtur, quamvis cum grano salis & cæteris pari-
 bus hoc diciturum accipiendum sit. Pariter *Dissimu-*
latio exercetur *vel verbis* v. g. quando quis interroga-
 tus, cur huc venerit, unum profert & alterum, quod
 etiam ipsum movet, reticet; *vel factis*, si quis signa ex-
 terna animi cogitatis contraria profert, eoque ipso in-
 tendit videri non cogitare id, quod tamen cogitat;
Vel verborum, factorumque Intermissione, quando quis
 ea signa externa, ex quibus animus eius poterat colligi,
 omittit, & per hoc videri vult, non cogitare id,
 quod cogitat. Sæpe simulatio involvit dissimulatio-
 nem & vice versa, ut hæc duo sint conjuncta, quod pa-
 tet in casu jam adducto de Judæo; is enim dum simul-
 lat religionem christianam, dissimulat Judaicam. Ut
 autem clarius constet, quænam strategemata statuamus

licita, quam illicita & quibus fundamentis nitatur moralitas, h. e. eorum bonitas vel malitia in genere morum, sententiam nostram sequentibus thesibus primo exemplis illustrandis dein demonstratione suffulciendis includemus. (a) *Simulatio & Dissimulatio quoad facta ut ens physicum in genere & per se spectata non est illicita, fit autem pro finis & modi applicandi aliarumque circumstantiarum moralitate aut bona aut mala.* Ita Salvator ipse simulavit, se longius progressurum Luc. XXIV. 28. & in V. T. finxit se adversarium Jacobi Gen. XXXII. 24. seqq. Sic Paulus Apostolus circumcidit Timotheum in gratiam Judæorum infirmorum Act. XVI. 3. & simulavit utilitatem circumcisionis, etiam in N. T. adhuc durantem, cum vero aliqui falsi fratres circumcisionem urgerent, velut ad salutem necessariam, Titum circumcidi non est passus Gal. II. 3. 4. Josua etiam simulavit metum per fugam, ut cives urbis Ai, fervide suos persequentes, ex insidiis divino jussu opprimeret, Jos. VIII. 2. 3. & sq. Contigit aliquando, ut quidam potatores invicem convenirent de inebriando Sempronio; hic strategemate illorum illisit propositum, dum haullis quibusdam poculis simulavit ebrietatem jam contractam, prolapsus in terram. Duxerunt postea illum, veluti temulentum, domum, in quam ubi se recepit, brevi & elegantifermone gratias egit illis pro comitatu, & tunc animadverterunt, se fuisse affabre circumventos. Facilius adhuc procedit *dissimulatio*, ut careat vitio. Non enim semper tenemur, factis externis declarare, quid alta mente repositum habeamus. Et quoniam id per se

se satis notum est, exemplis haud illustrabimus. (b) *Nec Dissimulatio quoad verba continet in se aliquid honestatis & iustitiae repugnans, sed vitium saltem aut virtutem pro bonitate aut malitia finis & modi applicandi ut & ceterarum circumstantiarum involvit.* Declaro id duobus memorabilibus exemplis e V. T. petitis. Samuel mandato Dei dixit, quod venisset Bethlehemum, ad offerendum Deo Sacrificium; verum quidem id erat, sed aliam eamque potiore causam reticuit, nempe ut loco Sauli Davidem, tanquam futurum Israelitarum Regem ungeret, 1. Sam. XVI. 2. 3. & seqq. Propheta Jeremias in profundam foveam fuerat dejectus, e qua Rex Zedekia ipsum curavit extrahendum, exploraturus eventum obsessionis Jerusalem, sed veritus, ne, si primores populi resciscerent Jeremiae vaticinium sibi denunciatum, hunc e medio tollerent, quem tamen salvum fore promiserat, consilium dedit, ut interrogatus Propheta a primoribus, quem sermonem cum Rege miscuisset, diceret, se Regem orasse, ne denuo in deterrimam illam foveam detruderetur, quod ipsum veritate quidem nitebatur, sed principaliorem sermonem, quem cum Rege habuit, dissimulavit, Jer. xxxviii. 24. 25. Ratio, quam ante adduxi quoad dissimulationem factorum generaliter non improbandam, etiam ad dissimulationem verborum quadrat. Sed iam (c) maior oritur dubitatio, *utrum in genere probari an improbari debeat simulatio, quae fit verbis?* quando se. aliud verbis profertur, aliud mente concipitur, qualis simulatio mendacium vocari solet. Ubi notandum, differre mendacium a *falsiloquio*; illud est, si quis aliud verbi-

B 2

pro-

Mendacium.

Falsiloquium.

profert, ac in mente habet, (vel, quando verba non conveniunt animo) hoc, si quis aliud dicit, quam quod in rei veritate ita se habet, (vel, quando verba non conveniunt rei veritati) ita si Cajus existimans, Gallos nuperime ab Hispanis esse devictos, contra propriam opinionem dicit, Gallos exitisse victores, mentitur, licet Galli revera fuerint superiores; Contra si Cajus credens, Hispanos a Gallis esse superatos, hoc profiteretur, quod tamen re ipsa falsum est, non mentitur; & sic verum dicens potest mentiri, & falsum proferens non mentiri: unde differentia patet mendacii & falsiloquii. Plerumque mendacium est falsiloquium, & falsiloquium est mendacium, sed non semper. Jam quaeritur, an mendacium sit aliquid per se illicitum, ut nullo non casu accipi debeat pro peccato? Affirmativa videtur esse fundata in Sacris litteris, Prov. XIII. 5. c. XXX. 8. Ps. V. 7. Coloss. III. 9. ubi simpliciter damnatur mendacium. Ast videbimus jam exempla in contrarium. Obstetrices Hebraeae coram Pharaone, licet ipsis imperante, mendacium dicebant Exod. I. 19 & statim divinus scriptor, ubi hoc refert, subjungit v. 20. & 21. Et benefecit DEUS obstetricibus. --- Et quia timuerunt obstetrices DEUM, exstruxit eis domos. Rahab exploratores ab Israelitis Hierichuntam missos per mendacium negavit, amplius in domo sua, ubi tamen ipsos in tecto absconderat, versari, professi, ipsos egressos in via posse deprehendi Jos. II. 4. 5. 6. Et fides Rahab praedicatur in epist. ad Hebr. XI. 31. Salomon Rex juvenis specimen edidit summæ sapientiæ, dum per mendacium, quo pra se ferebat infantem meretricis virum se dissecuturum, veram ejus matrem in lucem protraxit.

traxit *I. Reg. III. 24. & seqq.* Si quis ob ebrietatem aut iracundiam in furore quasi constitutus aut vere furiosus vel mente captus exposcit gladium; ut innocentem hominem trucidet, non male per mendacium, quo negatur adesse gladius, a proposito avertitur. Medicus propinans aegrotò salurarem potum, negare potest, hoc vel illud, quod aegrotus sumere detrectat, admixtum esse potui, modo sanitatem per id mendacium, probabiliter restituat; Toties etiam, quando aegroti exhorrescunt mortem, medici animadvertentes, sat periculosum esse morbum, profiteri solent, & quidem recte, non tantum subesse periculum, ne præ timore mortis aegroti augeant gravitatem morbi. Attempèravit se *Apostolus Paulus* ad caprum infirmorum auditorum, quale supra exemplum adduxi quoad *Timothei* circumcisionem. In *I. Cor. IX. 22.* dicit *Apostolus*: *Factus sum infirmis ceu infirmus, ut infirmos lucrifaciam.* Quæ verba eleganti simili possunt illustrari: *Infans* morbo decumbit, medicinam sumere detrectans. Pater cum uxore rem ita componit, ut uxor fingere debeat morbum; postea pater medicamentum offert matri, hæc non aliter ac infans manibus pedibusque reluctatur, tandem multis verborum lenociniis delinita sumit medicamentum, & lata e lecto surgit, exultans, se hoc medicamento, quod non sit quoad saporem tam ingratum, uti falso sibi persuaserat, recuperasse sanitatem. Hoc strategemate infans circumventus, ad exemplum matris acceptat medicamentum & sanitati restituitur. Quis tale mendacium improbabat? Dicta superius e sacris allata, quibus simpliciter

ter mendacium damnari videtur, ita sunt intelligenda, ut, quoniam plerumque peccant mendaces, jubeamur a mendaciis peccata involventibus abstinere. Ita quintum Decalogi præceptum vult, ut non occidamus, quia cædes hominum plerumque sunt illicitæ; Interim homicidium pro necessaria vitæ defensione aut casu commissum culpa vacat. Cum ergo dicitur, *quod non sint facienda mala, ut inde eveniant bona Rom. III. 8.* non protinus loquela, haud respondens animo, accipi debet pro re per se mala, sed circumstantiæ probe sunt considerandæ. Si enim expresse aut præsumptive vult Deus, aut homo, cum quo negotium mihi intercedit, aut salus Reip. recte agentis, aut vita hominis innocentis requirit, ut tali loquela utar, non statim hæc pro vitiosa est traducenda, dum venit odioso nomine mendacii. Cavendum quidem est, ne unum vel alterum mendacium male probando sepimentum ex una vel altera parte videamur aperire, & occasionem dare, totum istud destruendi; si tamen has vel illas exceptiones a regula recte facimus, propter abusum inde metuendum non statim usus tolli meretur, quoniam vix dari potest res inter homines tam bona, cujus insignis abusus non inveniatur. (d) *Deus creavit hominem ad socialitatem colendam, & quia magna illa hominum societas opus habet vinculis, quibus membra ejus continentur, voluit simul, ut promissa & pacta invicem inita, religiose observentur, & absint omnes cavillationes, reservationes mentales, aliæque fraudes, quæ ne quidem inter hostes in totum tolerari debent, illis enim si locum concedes, non facile pax inter belligerantes coire potest,*

test, quia tunc pactis & conventionibus tuto non fides,
 & sic bellum perpetuo durabit, exitium tandem parti-
 bus procuraturum. Homines autem non ad bellum
 omnium in omnes, ceu Hobbes statuit, sed ad pacem
 a Deo sunt conditi, uti alio loco id prolixius ostendi-
 tur. Multo magis pacis tempore promissa & pacta can-
 dide inire & servari debent, procul abesse iustis omni-
 bus fraudibus, dolis & circumventionibus. In bellis
 autem modo iustitia nitantur, & conventiones inter ho-
 stes non celebrentur, licitum esse videtur, simulatione
 & dissimulatione uti erga hostes, sicque sine suo per-
 strategemata potiri. Idem dicendum videtur de mili-
 titia togata, quando quis agit de se & rebus suis ex iusta
 causa defendendis aut recuperandis. (e) *Tota res redi-
 re videtur ad duas regulas, quarum prima est: Quicum-
 que ad ledendum alterum ipsique damnum injustum in-
 ferendum simulat, aut dissimulat, aut aliud quid agit,
 aut omittit, moraliter peccat; altera est: Quicumque
 neminem ledit, nec damnum injustum infert, sed
 potius suam & proximi utilitatem promovet, il-
 le per simulationem, aut dissimulationem aut aliud,
 quod agit vel omittit, non peccat.* Ratio utriusque red-
 di potest, quia sermo & gestus a Deo ad id homini sunt
 dati, ut propriam ac proximi salutem per declaratio-
 nem cogitationum mutuam promoveat; nunc si illi
 sic adhibentur, ut tam ad proprium quam proximi
 commodum tendant, nec læsionem seu damnum in-
 justum inferant, finis Dei est obtentus, (f) *quando quis
 alteri rem suam aufert aut per injuriam detinet, domi-
 nus in statu naturali, ubi non est copia magistratus,
 directo per vim aut etiam oblique per circumven-*

C tio.

tionem & strategemata suum recuperare potest; In statu vero legali, ubi magistratus adest, vim non adhibere, sed ejus auxilium implorare debemus, & cum permittat magistratus in processibus, quibus nostra persequimur, usi strategematis, nihil obstat, quo minus ad talia confugiamus. Sic Labeo ait in *L. 1. §. 2. n. de dol. mah. posse & sine simulatione id agi, aliud simulari: Si- cuti faciunt, qui per ejusmodi simulationem deserunt, & tuentur vel sua vel aliena.* Et dolus bonus permissus dicitur in *cit. L. §. 3.* Quoniam autem magnus abusus est mendaciorum, & raro in his usurpandis homines intra justitiæ cancellos se continent, legibus imperantium plerumque interdictum est, adhiberi mendacia, quibus veritas in præjudicium alterius immutatur, a subditis non tantum invicem paciscentibus, sed etiam litigantibus, *Auth. Hodie jurant. 14. §. 3. C. de Judiciis.* Vid. de his *Eleg. Diss. sub Præsidio B. Samuelis Struckii habitam de Processibus abbreviandis per poenam mendacii & in hac §. XXIII. & seqq. in Dissput. de Dolo bono sub præsidio B. illustr. Georg. Adam Struvii Jenæ anno 1679. ventilatam.*

§. VI.

Excipiat hic aliquis, in foro quidem externo & humano permitti quoad processum simulationes & simulationes aliisque modis exercita strategemata, aliter autem rem se habere in foro conscientie interno & divino, ubi charitas proximi, quem diligere debes ut te ipsum, aliud videtur requiri, ut absque fuce & glyco- mate candide ingenue & sincere cum proximo agamus, nec ipsum callide circumveniamus. Christum quo-

que sectatores suos obstringere, ut injurias, qualis est e. g. alapa, patienter ferant, *Matth. V. 39.* ut potius dimittant etiam pallia, si tunica auferantur, quam ut litem super his suscipiant *v. 40.* ut adversarios suos beneficiis demereri studeant, & bona ipsis retribuunt pro malis *v. 44. 45.* imo Salvatorem Christianis injungere, ut parati esse debeant, unum pro altero mortem occumbere. *Job. XV. 12. 13. Job. III. 16.* Sed sicuti in foro conscientiae non facile probandae sunt actiones injuriarum, passim in foris humanis frequentari solitae, seu alia occasione fuit ostensum & a viris piis demonstratum, ita praecipua illa Christi non sunt in infinitum extendenda, potius cum grano salis accipienda. Si enim e. g. haec verba Christi *Matth. V. 42. Potenti abs te dato, & volentem a te mutuo sumere, ne rejice,* sine limitatione intelligere velis, nihil amplius retinebis, & nunquam deerunt improbi homines, qui praecipuis illis Christi abusi pios denudabunt omnibus facultatibus. Improbatur Salvaror pruritus illum litigandi, etiam hodie inter Christianos vigentem, quando potius de rebus levibus sumtuose contendere, quam amice transigere voluit. Ponamus, simulationes & dissimulationes esse proscribendas, non tamen protinus omnia damnari debent strategemata, quae aliis quoque modis possunt exerceri. Non omnes denique simulationes & dissimulationes esse culpandas, supra exemplis Christi & piorum virorum fuit monstratum.

§. VII.

E dictis facile judicatu est, quid de moralitate strategematum sit sentiendum, nempe licita illa esse si nemi-

*Causa Ju-
sta.
Injusta.*

nemini damnum injustum inferant, nec in modo pec-
cetur; Illicita autem, si res aliter se habeat. Potissimum
vero spectanda est *causa*, in qua strategemata adhiben-
tur; quando illa *justa* est, ob rationes supra deductas
licitum erit strategematis uti; contra in *causa injusta*,
videri posset, omne patrocinium esse illicitum & con-
sequenter strategematis locum non concedendum.
Enimvero dantur casus, ubi advocatus in causa etiam
injusta recte præstat patrocinium; velut (a) si causa est
dubia, de qua posita dicemus. (2) si cliens factum ad-
vocato non recte proponit, dum vel non plene refert,
vel falsas circumstantias adducit. (3) quando iudex
non vult admittere defensionem accusati aut inquisiti,
aut etiam in civilibus audire casum; unde, licet ille,
cujus causam non vult audire, *injustam* hanc foveat,
semper tamen audire quoque alteram partem debet, &
propterea vulgo dicitur: *quamvis iudex justum pronun-
ciet, non tamen juste procedit, ubi recusat alterius ratio-
nes audire.* (4) Distinguendum, utrum causa in totum
sit *injusta* an pro parte. Priori casu, patrocinium est
declinandum, posteriori suscipiendum pro ea parte,
qua causa est *justa*, ita tamen, ne ultra fines illius *justi*,
quod causæ inhaeret, extendatur. Sic patronus etiam
scelerati hominis defensionem eatenus suscipere pot-
est & aliquando ratione officii cogitur, ut momenta,
quæ faciunt pro mitiganda poena, in medium proferat;
Ita etiam, si causa quidem principalis est *injusta*, sed
cliens habuit probabilem litigandi causam, male con-
demnatur in expensas, & eatenus patrocinium ipsi non
denegandum. Pariter sæpe contingit, ut iudices si-
mul

mul cum carnificibus committant excessum in tortura, contra sententiam a Collegio Juridico latam, patronus petere potest, ut propter excessum mitior dicatur poena delinquenti, crimen in tortura confesso. Placent nobis hac de re verba *Celeb. Dn. Titii in Fur. Priv. lib. 12. cap. 1. §. 22.* *Causam*, inquit, *famosi latronis suscipere non debent advocati, ex nonnullorum sententia, nec causam, quam sciunt, injustam. Sed cum nunquam totius alicujus causae injustitia adeo sit evidens, ut in sensu velut incurrat; hinc putem, advocatum nihil peccare, si injuste etiam causa patrocinetur, modo jura non pervertat, sed, prout sunt, proponat. Conf. Diss. de Advocati justo circa causam injustam patrocinio sub Praesidio Magnif. Dn. Tenzelii habita. Quod attinet causam du-* Dubia.
biam, haec variis modis ita se habet. Vel enim quoad jus dubia est vel quoad factum. Jus dubium est, quando vel casus jure non est decisus, ac Dd. pro & contra disputant; vel decisus quidem est, adsunt tamen leges speciem contrarietatis habentes, ob quas Juri Celebres in diversas abeunt partes, quarum causarum dubiarum magnam molem collegit Hieron. de Cavallos in specul. Commun. opin. contra commun. Consuli hic quoque possunt autores, qui controversias juris exposuerunt, uti sunt *Fachinatus, Coccejus, & alii.* *Dubia causa est quoad factum, quando adversae partis probationes nondum sunt audita & cognita advocato, ut is propterea dubius haereat, utrum clientis sui, an adversae partis causa nitatur justitia. Alia quoque est causa justa vel injusta in se (revera talis) alia putative talis, & hac posterioe consideratione contingere potest, ut Advota-*

tus putet, causam injustam esse justam, & contra, ut causam justam habeat pro injusta. Quoad causam injustam, sive revera talis sit, sive tantum credatur esse talis, Advocatus contra conscientiam suam illam qua talem tueri non debet, si autem defendendam suscepit, & in progressu litis demum injustitiam cognoscit, desistere tenetur, hoc vult Juramentum, cujus fit mentio in *auth. hodie jurant §. 1.* subiecta *l. 4. C. de judic.* Quoad causam dubiam, quamdiu talis est, in foro externo idem obtinet, ac quoad causam justam; in foro autem interno omnes circumstantiæ probe sunt attendendæ, ut de singulis Deo cordium scrutatori ratio reddi queat. In causa dubia non solum pius, sed & consultus est, ut sive ab initio, sive in progressu litis, quamdiu dubium superest, transactionem præsertim ab adversario oblatam haud negligamus, cum teste experientia Deus sæpe plectat illos amissione totius causæ, qui transactionem æquis conditionibus oblatam inire recusarunt. Quando dubius hæret advocatus, num cliens justam foveat causam, consulere potest Collegium Jurorum, & proposita facti plena specie petere rationes dubitandi & decidendi, ut à dubio liberatus sciat, utrum in patrocinio pergere an desistere debeat.

§. VIII.

Oppositum

Oppositum strategematum est modus procedendi de simplici & plano, qui quidem sat bonus, sed non ita necessarius est, ut excludat omnes argutas inventiones & molitiones, in se non malas, præsertim si processum spectes. Sicuti enim adversarius in militia hac

toga-

rogata non secus ac belli Duces in sagata me callidis
suis consiliis circumvenire studet, vel talem animum
habere praesumitur, ita & vicissim pari pari referre
ipsi licebit.

CAP. II.

Specialia strategematum sistens.

§. I.

EX demonstratis nunc, quid de sequentibus stra-
tegematum exemplis sentiendum, & an ad li-
citorum an vero illicitorum classem referenda
sint, facile dijudicari poterit. Antequam autem ex-
empla ista proponantur, non immerito quatuor de
strategematibus tam licitis quam illicitis scribendi li-
centia ac prudentia quaestiones brevissimis erunt pon-
derandae; Sunt autem haec:

1. *An rectum sit de strategematibus illicitis scribere
eorundemque exempla enumerare?*

*An de stra-
tegemati-
bus illicitis
scribere &
exempla
proponere
licitum sit?*

Videtur quod non, quoniam (a) sicut Justinus de Scythiis
scribit: plus prestare apud ipsos ignorantiam vitiorum,
quam apud Graecos scientiam virtutum, & de Sodo-
mia atque bestialitate aliqui judicant: melius esse,
ut de speciebus ejus taceamus, ne, illas recensendo, cu-
riositatem quorundam excitemus; ita portam ad mali-
tias addiscendas ac exercendas hominibus, ad mala
magis quam bona inclinantibus, nequaquam esse
aperiendam, maxime cum (b) hoc officio boni viri,
qualis advocatus esse debet, minime conveniat. Ast
vero, quoad (a) strategemata illicita non proponuntur,
tur,

tur, ut alii ista exerceant, sed ut caveant, & sic tantum ad cognitionem & fugam, non autem ad imitationem exhibentur; quoad Sodomiam & bestialitatem multi putant, ejusmodi delicta carnis non esse peccata, quae tamen propter indicatas gravissimas poenas pro peccatis agnoscent, unde talia cane pejus & angue fugient, aut si pataverint, & justas poenas magistratui dederint, suae malitiae has imputabunt. Accedit, quod Jurisprudencia nostra non tantum justis sed etiam injustis sit scientia juxta §. 1. *Inst. de J. & J.* Quoad (β) proferens in lucem media hujusmodi illicita, non ad sectandum, sed ad fugiendum, & quidem cum adjectione poenae statuta profert, quo ipso non solum contra officium boni viri non impingeret, sed etiam eidem satisfaciet. Et sic affirmativa hujus quaestionis extra dubium posita esse nobis videtur.

An idem facere consultum sit?

2. *An idem facere consultum sit?*
 Negativam sequentia tueri videntur, quod (α) jactura famae ex manifestatione scientiae de talibus artibus illicitis sit metuenda, & (β) damnum non leve, ex imitatione ab adventario facienda, tam advocato, technas has propalanti, quam clientibus veniat expectandum. Verum enim vero, cum quoad (α) quilibet praesumatur bonus & manifestatio ista licitae calliditatis, integritatis magis quam exercitii illiciti notam apud saniores inferat, & quoad (β) ab illicitis hujusmodi strategematis caveri, iisdemque per contraria strategemata occurri a manifestante possit, sententiam affirmativam veriore existimamus.

3. *An*

3. An scribere de strategematibus licitis horumque exempla proponere liceat?

An de strategematis licitis scribere & exempla enumerare liceat?

Pro negativa militat a) strategematum bonitatem & malitiam in fine & modo applicandi maxime consistere, consequenter ex licitis etiam, uti supra dictum, illicita fieri posse; nunc autem perniciosas imitationes quovis modo avertendas, & β) calliditatem nemini cum alterius utilitate nocere debere juxta L. II. §. 1. in fin. π. ad exhib. nec γ) veritatem in Sacris optime commendatam celandam, nec δ) malum, ut inde eveniat bonum, faciendum esse. Affirmativa autem & quidem rectissime ita defenditur: ad (α) per abusum usum tolli non debere, & illicitam imitationem imitantis culpæ relinquendam esse, (β) legem citatam loqui de calliditate illicita ad strategemata licita minime quadrante (γ) in allegatis Sacris præsupponi jus ad eruendam veritatem competens, non autem indistincte omnem veritatis occultationem reputari pro peccato, Prov. XXIX. II. Stultus dicitur ille, qui, quicquid novit, profert, sapiens autem, qui differt & reservat in posterum, & Syrac. XI. vers. ult. ne cor tuum omni homini manifestes ac Cap. II. 28. Stulti cor suum in lingua, sapientes autem linguam in corde habent. Egrege de hac materia scribit Puffend. in J. N. & G. I. 4. c. 1. §. 7. Manifestum, inquit, est, me non reveri omnia quibusvis indicare, quæ ipse in animo volvo; sed illa duntaxat, ad quæ intelligenda ipsi jus habent plenum, aut minus plenum, quod obligationi, quæ in me est, ex adverso respondeat: adeoque recte ea tacendo dissimulari posse, quæ, ut ex me sciat alter, jus non habet, neque ad id

D ali-

aliqua obligatione teneor. Hinc Augustinus ait: *Licet veritatem occultare prudenter sub aliqua dissimulatione lib. contr. mend. c. 10.* & Hornejus *Phil. Mor. l. 3 c. 10 n. 5.* dicit: *Etsi mendacium dicere nullatenus liceat, Veritas tamen celari interdum & honeste reticeri potest. Etsi enim virtus vetat, falsum dicere, & quicquid asseritur, precipit, ut verum sit, non tamen id efflagitat, ut semper effutiat, quod tale quidem est, sed efferi non convenit.* (d) *strategema licitum, cum bonum quid sit, nequaquam dici posse malum.*

An hoc facere expediat?

4. An idem facere consultum sit?

Negativam evinci putant, quod talis strategematum pro palatio tam advocati quam clientis utilitati, quae tamen ab utroque omnibus modis promovenda erit, ratione partis adversae strategematizantis multum noceat l. saltem nocere possit. Affirmativa tamen verior, cum negandum sit, damnosam advocato strategematum manifestationem fieri posse; quoniam, si bonam causam defendit, adversarius ex sua parte non poterit adhibere strategemata licita, & quamvis talia illicite adhibeat, facile tamen per contraria strategemata repelli poterit. Sin autem mala causa patrocinetur, utilius injusto tali patrono causa injusta erit, viam diutius cum malitia grassandi, per strategemata adversarii sibi in tempore pracludi, quam diutius peccata cum peccatis cumulare; praeterea charitas expostit, ut proximo, quoad media jus competens vel defendendi vel recuperandi, quantum fieri possit, sincere & conscientiose consulatur.

§. II.

Demonstrata sic de strategematibus utriusque generis scribendi licentia, notabiliora quaedam tam circa *processum antecedentia*, quam circa *processum ipsum*, ut primarium rerum juridicarum negotium, strategematum exempla considerabimus. Processus est vel *Civilis* vel *Criminalis*, hic vel *Accusatorius*, vel *Inquisitorius*. SEQUUNTUR STRATEGEMATA NON-NULLA LICITA, & quidem.

§. III.

CIRCA ANTECEDENTIA PROCESSVM CIVILEM.

I. Aliquando maritus, suspicioni nimium indulgens. inspecto filio suo & suspirio emisso exclamavit: Ah! quid darem, si certo scirem, hunc esse filiolum meum? Uxor, foemina honestissima, maximum ex illo sermone concepit dolorem, & parum absuit, quin maritum convitiis impeteret; sed summa prudentia, dissimulavit iram, conquesta super hac injuria apud advocatum. Is consilium dedit, ut sequenti strategemate stolidam mariti suspicionem castigaret: scilicet interrogaret maritum, quid dare vellet, si omnis eximeretur dubitatio, hunc esse filiolum ejus? Maritus ad quaestionem uxoris respondit, mille darem aureos. Convocatis testibus, uxoris cognatis, repetiit hoc promissum. Tunc uxor denuo e marito quaesivit: Num certo credis, hunc esse meum filiolum? Ille nihil cunctatus, quidni hoc crederem? inquit, Atqui, reposuit uxor, hunc meum filiolum tibi offero, dono, trado, & sic nullum amplius superest dubium, eum nunc esse tuum. Cum autem maritus non statim inveniret, quid contra hoc exciperet, cachinnis a praesentibus fuit

Strategemata licita circa PROCESSVS CIVILIS antecedentia.

exceptus, & uxor ipsum monuit, ut non amplius eam iniqua suspicione gravaret.

2. Uxor inter liberos sobolem adulterinam habebat; in agone constituta confessionario aperuit rem, qui adulteram injunxit, ut liberis illam manifestaret; advocatus suppeditavit hoc strategema, ut non statim mater nominaret sobolem adulterinam, sed convocatos liberos interrogaret, num vellent designari prolem adulterinam? Hoc facto, singuli liberi metuentes, ne se forte designatio tangeret, rogarunt matrem, ut taceret, professi; se omnes & singulos contentos fore, ut adulterinus partus perinde ac legitimi succedat. De hoc vide *Brederod. in Cantel. contract. p. 265*. Num ex omni parte id strategema sit probandum, in discursu mentem nostram declarabimus.

3. Ex intercessione non obligari mulierem, nisi Scto Vellejano & Auth. si qua mulier *C. de Scto Vellej. prævia certioratione renunciaverit plus quam manifestum est*. Verum cum renunciaciones mulierum variis ex causis soleant impugnari, iisque opponi, quod vel non legitime facta sit renunciatio, vel non legitima præcesserit certioratio, unde creditores mulierum intercessiones admittentes, sapius defraudantur, hoc casu sibi optime consulat creditor, ut mulieri tanquam principali debitrice pecuniam credat, & maritum in fidejussionem trahat, ubi tam foemina juxta *L. 15. C. de usur.* quam maritus & sic utraque persona valide obligabitur. Si autem mulier revera pro aliquo intercessit, desuper confecto instrumento, quo continetur, certioratam fuisse illam de Scto Vellejano, & huic renunci-

asse,

asse, petere potest mulier a magistratu superiore, ut commissarius constituatur, examinaturus Judicem aut Notarium illum, qui certiorationem & renunciationem factam testatus est, quid sibi velit SCtum Vellejanum? si nescit Judex aut Notarius, exinde colligi poterit, pro consuetudine saltem formulam illam fuisse adhibitam, non autem revera certiorationem factam.

4. Citatus Brederodius in cautelis contractuum p. 208. refert: Evenisse aliquando, quod quidam rusticus vulneraverint alios, compositionem autem amicabilem & reconciliationem inter ipsos hoc modo fuisse secutam, ut quidam eorum promiserit alteri, sub pœna certæ quantitatis pecuniæ, se facturum ut sua neptis, quæ habebat certa bona paterna, cum esset nubilis acciperet in maritum quendam filium illius, qui stipulabatur pœnam; Cum autem neptis ista in stipulatam hanc desponsationem consentire nollet & socer putativus pœnam conventionalem exigere vellet, supeditavit Brederodius promittenti hoc strategema, ut ad contrahendum matrimonium promissum omnem curam ac diligentiam adhiberet, quoniam hoc ipso, licet matrimonium non contrahatur, propter impossibilitatem præstandi liberatus foret ab omni pœna juxta *L. si vebenda in fin. ff. ad L. Rhod. de jact. & L. 2. ff. si quis caut. in jud. sist. non obtemp.* Cujus consilium secutus promissor pœnam stipulatam effugit.

5. Cum ante initium litis magni momenti utilissima sit Responsi Juridici petitio, hoc Responsum, a vicinis collegiis JCrorum, in quæ probabiliter acta.

transmittenda sunt, Advocatus sibi comparabit, postea-
que protestabitur contra illud Collegium, quod in re-
spondendo fuit contrarium.

6. Sæpius accidit, ut illi, qui agere cupit, non
deficiat jus, sed juris probatio, quo casu ante omnia
confessio partis adversæ erit necessaria, ad quam eru-
endam & probandam optima erunt strategemata hæc:
(a) ut ille, cui aliquid debetur, faciat venire aliquos tes-
tes in quadam camera juxta suam, in qua possint audi-
re ea, quæ in alia dicentur, vel faciat eos stare post le-
ctum in eadem camera, cortina existente in medio, ut
videri non possint, deinde ducat debitorem in dictam
suam cameram, & subtili modo, seu ingenio, loqua-
tur de varijs rebus, tandemque de gratia ipsi facta
in mutuo dando, debitor credens ab alio non audiri,
facile inducetur ad confitendum & promittendum
debitum & postea testes poterunt examinari, qualiter
ipsi audierint talem confitentem debitum & promit-
tentem solvere, licet non viderint eundem, (poterunt
& post auditam confessionem advocari & remota
cortina confitenti, ut præsentem, sibi) tamen ha-
beant ejus loquelam notam & viderint ipsum ingredi
domum, & tale testimonium valebit, & ad hoc com-
muniter allegatur Gloss. L. 2 §. idem Labeo in vers. au-
dierint *de aqua pluvi. arcenda.* ut refert Bartholom.
Carpolla in *Tract. de Cautel. Cant.* 230. (b) ut litteras
amicabiles debitori mittat, ac in his optimam ex parte
debitoris transactionem per simulationem offerat, si-
mulque sub allegatione verbosiori & quantitatis &
qualitatis debiti ac enumeratione beneficii, per tale cre-
ditum

ditum collati, ab illo petat, ut per litterulas responsorias declaret, quantum pro debito solvere ipsi in animo sit, ubi debitor, cupidine transactionis optimæ ductus facillime ad petita respondebit & in scriptis debitum confitebitur, quæ confessio deinde aut manu debitoris aut scribentis tertii, ut testis, probari poterit, atque ut eo clarior confessio talis appareat, juvabit, litteras interrogatorias in præsentia Notarii ac testium, conscribi ac signari, quas illi magistro Postarum ad transmittendum tradant, & litteras responsorias ab eodem recipiant, has autem interroganti reddant, ut illis præsentibus aperiantur & prælegantur, ac desuper solide Instrumentum conficiatur. (7) ut creditor tertium quendam subornet, qui sub specie transactionis confessionem etuere & de confessione facta testimonium dicere valebit.

7. Non raro etiam fit, ut per tractationem amicabilem compositionis fundamenta causæ ab adversario sive judicialiter sive extrajudicialiter explorentur.

8. Nec advocatus, malitiosum & mendacem habens clientem, male sibi consulat, si hunc, factum cum circumstantiis iteratis vicibus, diversis tamen temporibus, proponere jubeat, propositaque, absente tamen cliente, calamo excipiat. Quo facto ex contradictionibus facillime mendacia clientis & injustitiam causæ colliget, & sic a patrocinio tam periculoso quam damnosæ causæ injustæ in tempore desistet.

S. IV.

CIRCA PROCESSVM CIVILEM IPSVM.

1. Timens, (a) se condemnandum fore ex instru-

Libellus

men.

mento guarentigiato, actionem, ex eodem fundamen-
to agendi resultantem, non sine lucro temporis move-
bit ad hoc, ut adversarius reconventionis tempus ex-
pectare teneatur. (B) Denominationem actionis ab
actore petere, quo post denominationem subsequutam
fundamentum agendi reddatur dubium, & saltem ex-
penſa litis compensentur.

Probatio.

2. Notabilem (a) probationis artificialis casum
supra laudatus Brederodius in *Cautel. Contract. pag. 1.*
refert. Fuit, inquit, quidam nobilis dives, pauperis fun-
dum, quem hic alienare recusabat, habere desiderans,
qui excogitata fraude ad hoc, ut haberet obæratum
sibi pauperem, rogavit hunc, ut reponeret in domo sua
quædam dolia olei, pauper, desiderii illius morem ge-
rens, assumpsit plura dolia, quorum partem ad summum
& partem ad medium usque licet dives adimplevisset,
cooperta & firmata, quasi omnia essent plena. Post
aliquod tempus dives accessit ad videndum dolia, his
autem discoopertis clamavit contra pauperem, dicens,
quod invenerit dolia pro majori parte semivacua, &
affirmavit, sibi subtractum oleum; Constitutus itaque
in judicio petiit emendam a paupere, cui, subtractio-
nem olei constantissime neganti, advocatus per strate-
gema succurrebat, petendo a iudice, ut dolia omnia
evacuarentur, quoniam quantitas fecis indicatura foret
quantitatem olei, & sic in semiplenis doliis non tan-
tum fecis reperiretur, quantum in plenis. Evacuatis sic
doliis evidenter apparuit, in semiplenis doliis tantum
pro medietate fecem fuisse, ac in doliis doliis, itaque
pauper fuit absolutus. (B) Referri huc meretur ex sacris
Historia Susannæ & strategema a juvene Daniele in falsa-
riis

ratim examinandis duobus innocentissima hujus foeminae accusatoribus adhibitum, cujus ope illam ad subeundum supplicium mortis raptam liberavit, ut pluribus habet cit. Histor. Sufan. & Dan. (7) In termino probatorio si probationem suscipiens originalia documentorum non producat, deserta quoad hanc probatio fit; quam desertionem advocatus quidam aliquando ope hujus strategematis evitabat, dum circa horam tertiam post meridiem primum in Termino comparebat ad faciendas positiones se accingens; adversarius querelas emittebat de sero accessu, propter quem usque ad vesperam sibi cum sua positione cunctandum fuisset. Huic advocatus iste offerebat, se contentum fore, si crastina die positionem suam absolveret. In quod cum hic laetus consentiret, domumque se reciperet, advocato isti spatium originalia a cliente, domicilium aliquot milliaria a loco litispendentiae distans habente, petendi eaque ad acta reponendi concedebat, quae altera die Patronus adversae partis ad Acta reposita reperiebat. Vidi etiam alium advocatum, qui initium positionis faciens ficta originalia documentorum in medium proferebat, illa pro veris se producturum simulans, interim nuncius quidam jussu ipsius clandestino accedebat, dicens, legitimum impedimentum domi contigisse, quocirca advocatus parti adversae compromissum obtulit, ut secunda vel tertia die positionem coeptam absolvi pateretur, quod & hic propter mutuas gratificationes non insolitas concessit & sic tempus originalia adferendi dedit. Solent & advocati probationem informationalem anticipando & in primordio litis,

E

ubi

ubi facti species testibus in recenti adhuc memoria haeret, suscipere, & in articulo probatorio testes super hac depositione per Judicem interrogare, ac Rotulum informationalem loco documenti cum privatione interrogatoriorum adversa parti competentium producere. Plerumque advocati strategema intentantes ultimum ferme momentum termini expectant, ut adversario his sat bene occurrendi & errata emendandi tempus praeripiatur.

*Remedia
suspensiva
& devolutiva.*

3. In passu leutationis atque appellationis leuteratum sive appellatum, ad Acta priora submittentem, a praenumeratione & solutione expensarum judicialium pro rata immunem esse, nisi vel in scriptis vel viva voce in Termine beyrn rechtl. Einbringen oder Verfahren aliquo modo sive formalia sive materialia remedii interpositi impugnet, recepta in praxi Doctorum est sententia. (a) Utigitur leuteratus sive appellatus gravamina ab adversario proposita refutare & nihilo secius a solutione expensarum immunis esse possit, utilissimo hoc strategemate poterit uti, ut ante interpositionem dicti remedii sive ex Actis prioribus praesumptive colligat, sive per tertium ad leuterantem vel appellantem missum exploret, quorsum gravamina ejus tendant, postea in scripto quodam refutatorio eventualiter, si forte adversarius tale remedium interponere ausus fuerit, rejectionem remedii interpositi a judice perat, denegata autem rejectione, si gravamina adversarii nullius sint momenti, iterum in scriptis, simpliciter tamen

tamen & absque ulla formalium aut materialium dicti remedii mentione aut refutatione, addita de expensis protestatione, ad acta priora submittat, quo facto & judicem de irrelevantia gravaminum informabit, & ab expensarum solutione ceu is, qui neque formalia neque merita remedii interpositi impugnaverit, liber erit. (β) Cum insuper haud raro judex a quo, si vel ipse sententiam latam conceperit, vel in partes adversarii sit favorabilior, appellationis interpositionem pro injuria quadam reputet, & ideo ut plurimum apostolos refutatorios ad judicem ad quem mittat, quibus sapissime hunc ad rejectionem remedii provocatorii commovere studet, imo aliquando commovet; iniquitati judicis in concipiendis hujusmodi apostolis hoc strategemate optime occurritur, si sub praetensa festinatione quaedam gravamina levioris momenti, apud judicem a quo in medium adferantur, reliqua vero majoris momenti apud judicem ad quem exponantur, & ab hoc petatur, ut in casum emissorum apostolorum refutatoriorum hos appellanti ante rejectionem communicet, quo possit iste frui beneficio appellantis concessio: *Non deducita deducam, non probata probabo*, hoc facto appellans non tantum ad refutatorios tales sufficienter respondere sed & non refutata deducere & sic rejectionem appellationis impedire valebit.

1. Memini a) advocatum quendam debitoris, a creditore, executiente sat duriter exagitati, in articulo subhastationis, in quo primus licitator (cujus jus secundum

E 2

praxin

Sententia
Executio.

praxin ultra rationem juris cum maximo debitoris detrimento ad omnes subseqentes licitatores inique extendi solet) permultos alios licitatores a pinguiori licito pro re subhastata vilissimo. pretio lucranda abstraxerat, sequenti ad consequendas solvendi dilationes strategemate usum fuisse, dum ipse advocatus (posset & alius subornari) aliquantulum pinguius licitum iterata vice offerebat, tamdiu subhastationem per multas quaterdenas repeti faciens, donec debitor pecunias ad satisfaciendum creditori compararet. (β) Interventio tertii, aut uxoris ad recuperanda illata, cessio bonorum, moratorii petitio, beneficii comperentia aut exceptionum peremptoriarum, si in continenti probatione suffulciri possint, oppositio pro materia substrata saepius debitori, nimis rigoroſe exagitato, adversus creditorem durioſem sat multum refugii concedet.

S. V.

CIRCA ANTECEDENTIA PROCESSVM CRIMINALIEM.

CIRCA PROCESSVS CRIMINALIS ANTECEDENTIA. §. I. Cum carcer mala dicatur esse mansio, pessima ex illo quod detur responſio nemo negabit. Idcirco optime quondam prospexi criminis adulterii reo, qui crimen a se commissum quidem fatebatur, molestias autem carceris timens in fuga salutem quaesiverat, dum saluum conductum a principe territoriali petii hancque clausulam ei inferi curavi, ut licet sententia futura reo torturam aut poenam capitalem aut aliam corporis afflictivam imposuerit, obschon etwas Peinliches wieder den Inquisitum in künfftigen

112

Urethel würde erkannt werden, (quo casu alias salvi conductus securitas regulariter cessat, *Gleser. in Tr. de Salv. cond. memb. 1. n. 115.*) nihilo tamen secius reus adhuc salvi conductus beneficio tamdiu frueretur, donec adhuc semel defensio fuerit admissa, communicatis prius rationibus dubitandi & decidendi, quæ in sententia criminali regulariter exprimi solent. Dictitabat sententia subsequens adultero consentienti poenam fustigationis, simulque, ut in defensione eventualiter a me petitum erat, concessionem secundæ defensionis, si nempe inquisitus illam desideraret, & salvi conductus continuationem ad alteram usque sententiam. Post publicatam autem primam sententiam principem supra dictum per litteras supplicatorias, eventualem novæ defensionis reservationem continentes, adii, ut dictitaram fustigationis poenam in pecuniariam commutaret. Morem gessit princeps desideriis supplicantis & sic ipsum a poena corporis afflictiva gratiose liberavit.

2. Adhibuit advocatus in casu participationis furti sequens strategema: Abstulerat Petrus vicino Johanni mille thaleros, & cum his aufugerat; Advocatus ille iustus de causis præsumebat, Petrum matri suæ & fratri pauperibus aliquid de furto dedisse, hinc matrem & fratrem ad ædes suas vocabat, re cum focru composita, ut hæc matrem, fratrem ipse advocatus in separatis conclavibus ad confessionem permoveret. Cum vero neutra persona sponte participationem fateretur, advocatus relicto furis fratre penes amicum, ibat in conclave socrus suæ, præfatus, fratrem jam sponte fas-

sum esse, quod fur centum thaleros reliquerit ipsi & matri, mater hoc audito attonita & tremula dicebat: ita res se habet, filius fur nobis 100. thaleros asserandos dedit, plures autem non accepimus. Advocatus, statim ad fratrem reversus, hunc vehementer increpabat ob priorem negationem tot execrationibus stipatam, comminatus delationem apud magistratum faciendam, ni & ipse jam fateretur participationem. Asserebat autem advocatus, matrem jam ultro confessam esse, quod filius fur ducentos thaleros reliquerit. Frater ob advocati assertionem, tanta fiducia prolatam, credebat, matrem simplicem enuntiasse rem gestam, unde etiam consentiebat in ducentos, quos dein mater etiam consensu separatim approbabat. Postea nec mater nec frater furis, procul dubio strategema odorantes, plus se accepisse fateri voluerunt. Hac ratione dominus istos ducentos & sic aliquid de nummis subtractis recuperavit.

S. VI.

CIRCA
PROCES-
SVM CRI-
MINALEM
IPSVM.

*Defensio
pro aver-
tenda.*

CIRCA PROCESSVM CRIMINALEM IPSVM.

I. Defensionem illam, quam pro avertenda dicunt, utilissimam quandoque criminis reo esse constat; Cum autem quoad hanc reo ac ipsius advocato perillustratio actorum inquisitionalium juxta observantiam fori denegari soleat, pro strategemate hujusmodi defensori erit, ut pro comparanda sibi de depositionibus testium inquisitionalium cognitione hos testes, de quorum personis forte certus fieri poterit, aut per tertium ad ipsos missum exploret, quid deponerint, aut illos in alio judicio super articulis & interroga-

rogationibus tam generalibus quam specialibus & ad depositiones factas directis per juramentum prolixè examinari, attestataque mediante Rotulo sibi communicari faciat, quo exinde uberiorem de depositionibus ad acta inquisitionalia prolatis notitiam percipere possit.

2. Criminis reo innocenti ut plurimum nil magis obstat, quam jurata testium inquisitionum & sibi inimicorum depositio; Consultum igitur erit tali reo, ut testes ipsi contrarios super multis articulis diversis & contrariis rationesque attestatorum continentibus, in diversis judiciis post intervallum temporis iteratis vicibus jurato examinari curet, quo eo facilius vacillationes & contradictiones eorundem sibi ad formandas contra testes exceptiones valde proficuas demonstrare liceat.

Testes inquisitiones.

3. Haud raro evenit, ut rei criminis initium torturæ den Angriff des Scharfrichters subeuntes statim crimen confiteantur, in die ratificationis faciendæ autem confessionem ut cruciatibus torturæ elicitam revocent, & sic trina vice judicium elusorium reddant, pro poena capitali poenam arbitrariam se reportaturos existimantes. Hoc casu *Celeb. Dn. Ludovici in der Einleitung zum Peinl. Process. C. IX. S. 43. P. 93.* judici suppeditat strategema, ut sive talis reus in tortura delictum confiteatur sive non, iudex nihilo secius tormenta realiter infligi illi faciat, ne in die ratificationis metu torturæ repetendæ confessæ revocare ausit.

Tortura.

4. Adulteræ cuidam de commisso crimine & con-

Sententia executio.

convicta & confessa, cum executio sententiæ poenam capitalem dictantis immineret, defensor advocatus pro strategemate suggererat, ut maritum in carcerem ad se vocaret & ab illo omni modo concubitus ad formandam remissionis tacitæ exceptionem contra executionem sententiæ a iudice intentatam elicere studeret, quod & sequentem in modum factum: Petiit miserima & morti vicina ista fœmina a marito per amicos, ut ad dicendum Vale, deprecationemque audiendam, ut & rem magni momenti ac commodi ipsi manifestandam in carceres ad se veniret, maritus persuasionibus amicorum commotus ipsis morem gessit, & ad uxorem incarceratam accessit, ab hac pulchre ornata multis lacrymis & blanditiis exceptus; uxor primo deprecata læsionem per adulterium ipsi factam, & inter multas lacrymas valedixit, post lautum cibum atque potum ipsi pro convivio valedictorio præbuit ipsumque parum inebriavit, custodibus carceris sub prætextu arcanorum marito manifestandorum extra cellam carceris ire iussis. His absentibus, maritum inebriatum multis blanditiis delinivit & ad concubitus secum faciendum incitavit. Cum itaque maritus in actu concumbendi cum ipsa esset constitutus, fœmina advocato extra cellam latenti signum dedit, qui convocatis custodibus, ut testibus, januam cellæ aperuit & his concubitus ad testificandum ostendit. Paulo post advocatus iudicem adiit, illique rem exponendo novam defensionem petiit, qua impetrata, poenam capitalem per remissionem concubitus tacitam secundum iura notoria cessare solide demonstravit & sententiam

tiam correctoriam, foeminae adulterae perpetuam relegationem in *wige Landes-Verweisung*, marito autem perpetuum exilium sive emigrationem, *wige Landes-Näumung*, & continuationem cohabitationis matrimonialis dictitantem obtinuit, sicque praesentissimae mortis poenae sat callide se subtrahit.

SEQUUNTUR STRATEGEMATA QVAEDAM ILLICITA
& quidem

§. VII.

CIRCA ANTECEDENTIA PROCESSVM CIVILEM.

I, Victoriam litis, ut in praloquio hujus Dissertationis diximus, ab erudito, prudenti & callido causarum patrono sapissime unice dependere manifestum est, hinc in memoriam mihi revoco strategema illud cujusdam advocati amico suo, litem in civitate quadam sat procul distanti incepturo, suppeditatum, ut scilicet hic omnes celeberrimos & versatissimos istius loci advocatos conveniret & à singulis non tantum dato honorario consilia peteret, sed & singulis fundamenta causae exponendo litem suscipiendam quasi demandaret, quoniam hoc modo de eruditione & experientia cujusvis edoctus non tantum eruditorem advocatum istius loci in patrocinium causae pertrahere sed etiam reliquos eruditos à patrocinio partis adversae ita abstrahere posset, ut huic illi absque crimine pravaricationis in judicio assistere non valerent, sicque pars adversa minus erudito avvocato tam cum sui ipsius detrimento quam cum antagonista utilitate causam ex parte sua defendendam committere necessum esset habitura, & defensione sufficienti destituta foret.

Strategemata illicita

CIRCA
PROCESSVS CIVI-
LIS ANTECE-
DENTIA:

2. Pro obtinenda possessione Brederodius supra laudatus in *Cautel. Crimin. Tit. X. ad L. Jul. de vi publ. Et. pag. 825. & 888.* suggerit strategema hoc valde utile; Si vides tu advocate, inquit, utramque partem de possessione litigantem æqualiter probare, dic tuo clienti, si potens est, ut possessionem litigiosam armata manu ingrediatur, denunciationem adversario, ut veniat possessionisque defensionem videat, præmittendo, qui si suspicatus, quod possit per vim majorem repelli, non veniat, statim perdet possessionem, quam dicit se habere ut *L. si id quod §. si π. de acqui. poss.* unde clientulus erit potior. Sin autem veniat adversarius & per vim majorem repellatur, poteris ipsius querelam judici factam per hoc remove, quod dum quoad possessionem competentem æqualiter cum adversario probaveris, eodem possidendi jure cum illo gaudeas, & sic non alienam sed tuam possessionem & ingressus sis & defenderis, tuique ut possessoris præsentanei conditio in casu dubio melior existat. Quoniam autem ipse Brederodius violentam talem possessionis ingressionem pro facto sæpius scandaloso & periculoso reputat, idcirco nos strategema illud, ut autoritati magistratus è diametro contrarium & multum aliquando mali secum adportatans, merito improbamus, probationem possessionis aut antiquioris aut titulate aut utriusque, pro qua in tali casu pronuntiari solet, ut remedium, & licitum & utilius illo, etiam atque etiam commendantes.

3. Datur & in cit. Erederodii Tr. p. 147. improbum strategema pro eo, qui per lusum res quasdam per-

perdidit, ut perdita illa brevi manu recuperare possit: Scilicet, ut in lusu victus alia vice cum victore lusum instituat, & inter ludendum huic aut violenter aut furtim rem deperditam vel aliud quid de bonis ipsius vincentis surripiat, & sic propria autoritate amissa vel recuperet vel ratione illorum sibi de bonis victori propriis satisfaciat, utpote quod illi, cui hoc modo res surrepta est, per *L. i. in pr. xi. de aleator.* omnis plane contra surripientem denegetur actio.

§. VIII.

CIRCA PROCESSVM CIVILEM IPSVM.

I. Da jure manifestum est, quod actore nihil probante reus sit absolvendus; (α) utuntur itaque quidam advocati, ad suppressendam veritatem contra conscientiam proni, hoc strategemate, quando nimium vident factum controversum neque per testes neque per documenta ab actore probari posse, ut, cum actor juramenti delationem præter intentionem forsitan omiserit, statim ad institutam actionem litem negative & quidem pure contestentur, licet dilatorias quasdam exceptiones sibi utiles in medium proferre possint, ad hoc, ut actor beneficio juramenti delationis, cum qua post litem pure contestatam de Jure Saxonico non amplius est audiendus, contra veritatem a cliente cognitam, cum amissione probationis & totius causæ destituitur.

β) Reus peremptorie excipiens, has suas peremptorias Litis contestationi sub pœna præclusionis statim in hunc finem subjungere tenetur, ut actor in probatorio super iisdem articulos formare valeat, cum contra reprobationem a reo susceptam secunda

F 2

repro-

CIRCA
PROCES-
SVM CI-
VILEM I-
PSVM.
*Litis Con-
testatio &
Positiones.*

reprobatio auctori non concedatur. Quod probe animadvertentes quidam improbi caudidici, exceptiones peremptorias saltim generaliter & ita obscure Litis contestationi annectunt, ut auctori nervum earundem & quo tendant cognoscere nequam liceat, reus autem in reprobatorio sat luculenter illas proponens a pœna præclusionis per hoc, quod in contestanda lite allegasse eas sufficiat, se immunem esse prætendit.

Probatio.

2. In praxi contigisse memini, ut Advocatus Notarium, testes quosdam jurato examinaturum, in partes suas pertraheret, qui Testes conjunctim ita examinabat, ut initium a testibus, per munera corruptis & conscientiam non respicientibus, faceret, & post hos interrogaret cæteros. Sicuti autem primi articulos in gratiam producentis respondebant, ita reliqui, simplicitate quadam ita ducti, ut primis contradicere non auderent, eadem respondebant, quæ separatim examinati aliter enunciassent. Antequam etiam Rotulus conficeretur, caudidicus iste protocolum Notarii & depositiones in hoc consignatas sibi a Notario communicari petiit, & ommissis depositionibus contrariis cum suis articulis, favorabiliores tantum mutatis numeris articulorum in Rotulum redigi curavit.

Juramenti delatio.

3. Accidit haud raro, (a) ut cum pupillo aut absente litigans protractionem processus variis ex causis querat, ad hanc itaque obtinendam juramenti delatione, licet etiam super facto ficto fiat, utitur, per quam lis vel ad pubertatem vel reditum adversarii per jura notoria ut suspendatur necesse est.

(b) Fieri

(B) Fieri quoque solet, ut quis alterum vel in
 praesentia testium vel etiam absque his ad dandum,
 faciendum aut restituendum quid obliget, & postea ob-
 ligationi ista absque testibus & scriptura satisfieri curet.
 Licet nunc obligatio ista per satisfactionem sit subla-
 ta, nihilominus tamen ex ista adhuc movet contra sibi
 antea obligatum actionem de obligatione contracta,
 eandem aut per testes aut per scripturam aut etiam per
 juramenti delationem probaturus. *Reus*, litem affir-
 mative contestatus, opponit quidem cum juramenti
 delatione exceptionem solutionis aut adimpleti con-
 tractus, *actor* autem eandem jurato diffitetur & per
 hoc *reum* ad denuo ipsi satisfaciendum compellit. Quo
 in casu nec solvisse aut satisfacisse nec chirographum
 repetiisse sufficit, sed praerimis, si cum homine, de
 cujus integritate alter non ita certus est, res sit, pro-
 bationibus de solutione & satisfactione praestita suffi-
 cientibus studendum erit.

4. Confessio partis adversae uti optima dicitur
 probatio, ita non tantum extrajudicialiter, prout su-
 pra dictum; sed etiam in judicio per varias artes ali-
 quando elicitur, differendo hinc inde in positioni-
 bus de factis, quae fundamentum causae primario con-
 stituunt, ad quae si adversarius praerimis loquax mul-
 ta respondeat, non raro in his unam vel alteram cir-
 cumstantiam in favorem partis contrariae fatebitur.
 Sic *Pyleus*, *Patronus causarum*, quondam *callidissi-*
mus, apud *Brederod. in Cautel. Civil. pag. 695*. Se-
 quenti strategemate ad eliciendam ab adversario con-
 fessionem, utebatur: Cum quidam civis domum pro-

Confessio
 partis ad-
 versae.

pe viam publicam ædificaret, cæmentarius in lecto constitutus; & regulam projecturus exclamavit alta voce, caveto! caveto! Sed quidam homo, illam admonitionem nihil curans nec sibi prospiciens, lapide in transitu fuit percussus, quapropter cæmentarium hunc in iudicium vocavit, qui a Pyleo patrocinium causæ petiit, hic causâ audi a clien i dixit, non deficit tibi jus, sed probatio, noli vero in iudicio vel verbum aliquod proferre, & instar muti ad omnia iudicis & partis adversæ dicta sanctum quasi fovere silentium, sinens me solum verba pro te facere. Venerunt sic litigantes in iudicium, & quando iudex reo responsionem ad actionem propositam injungebat, Pyleus respondit, clientem esse mutum, simulque dilationem causæ rogavit, actor autem statim recessit: quod Pylei assertio veritate destituatur, quoniam ipse reum audivisset sat distincte loquentem & exclamantem, caveto! caveto! Tum Pyleus ejus dicta & confessionem ad acta redigere & sic rei absolutionem decernere petiit per *L. si putator 31. ff. ad L. Aquil.*

*Remedia
suspensiva
et devolutiva.*

CIRCA
PROCES-
SVS CRI-
MINALIS
ANTECE-
DENTIA.

§. Practici communiter statuunt, leuteratum in primo termino impune non comparere, quoniam sententiam pro se obrinuit; sed ejus contumacia merito deberet coerceri refusione expensarum, cum prior sententia saltem ad hoc ei prodesse deberet, ut in sententia reformatoria non condemnaretur in expensas.

§. IX.

CIRCA ANTECEDENTIA PROCESSVM CRIMINALEM.

I. Aliquando Titius, reus criminis alicujus, Mar-
vium

vium testem hac de re habebat sibi quidem contrarium, omni tamen exceptione majorem, hinc veritus iste Titius periculum processus inquisitorii presentis, ad rejiciendum futurum Mævii testimonium adhibebat hoc impium strategema: Misit amicum Cajum ad Mævium ipsi familiarem, qui inter alios sermones de crimine a Titio commisso mentionem faceret, & notitiæ propalationem ab illo eliceret, huic Mævius ea, quæ sibi hac de re erant cognita, amice manifestabat. Cæjus dicta Titio referebat, qui contra Mævium judicium diffamatorium vel etiam actionem injuriarum, adjecta super injuria verbis prolata juramenti delatione, instituit. Motus postmodum fuit a judice processus inquisitorius contra Titium, vocato in testimonium a Mævio, quem inquisitus Titius, ut sibi propter dictum litigium inimicissimum & in propria quasi causa testimonium facientem, plane rejecit, sicque deficientibus aliis testibus innocentiam suam præsentam facili opera obtinuit.

2. Cum in causis criminalibus maxime in defensione pro avertenda, & si inquisitus sit persona bonæ famæ indiciaque ad torturam haud sufficiant, jurata criminis commissi diffessio ab inquisito facta magnum pro innocentia rei constituat momentum, ita, ut judex, indicia ad torturam insufficientia esse, juramentum purgationis autem propter dictam juratam, diffessionem superfluum & irritum fore videns, facile ad sententiam simpliciter absolutoriam inclinet; Defensores advocati multis modis juratam istam diffessionem

tionem in medium producere solent, cujus rei exemplum refert *Celeb. Dn. Ludovici* in der Einleitung zum *Veiml. Proceß*. ubi advocatus reum criminis ut testem coram Notario de commisso crimine jurato examinandum fecit, sententia autem subsequens hanc juramenti diffessorii præstationem reprobavit. Alii subtiliori modo, scopum hunc impie assequuntur, rem cum tertio quodam ita componentes, ut reo criminis contra hunc propter imputationem criminis illi factam, actionem injuriarum moventi, exceptionem veritatis opponat, ac super illa juramentum deferat, quo acceptato & cum remissione juramenti calumniæ judicialiter præstito, testimonium ejus rei judiciale ad acta inquisitionalia producunt, suspicionem ex voluntaria juramenti præstatione alioquin contra se ortam per hoc removentes.

3. In puncto homicidii dolosi Brederodius supra citatus sequens in *Caut. Crim.* pag. 932. allegat strategema: Quidam, inquit, tradunt mirabilem pro lethaliter vulnerante, si sit vir magnæ existimationis aut dives, aut is, qui per fugam carceribus se subducere haud possit, ad evitandum mortis supplicium, cautelam, scilicet, ut lethaliter a se vulneratum, priusquam ille ex hoc vulnere moriatur, maturius a tertio vilioris conditionis homine & cui non tantum ac isti imminet periculum, occidi quovis modo proeuret, quoniam hoc facto non primus lethaliter vulnerans sed secundus occisor de homicidio, cujus poena mortis ob legis divinæ dispositionem rarissime mitigari aut ex gratia principis remitti solet, teneretur, per

per *L. It. Mela scribit §. Celsus & L. huic scriptura §. fin. π. ad L. Aquil.* quamvis primus vulnerans de vulneribus inflictis teneatur *L. ita vulneratus π. ad L. Aquil.* ubi *Baldus* addit, quod advocatus pro tali consilio debeat suspendi, quo in casu tamen, monente citato *Brederodio*, inter vulnus certissimo lethiferum & dubitative tale distinguendum erit.

4. Pessima ex carcere cum detur responsio, idcirco improbi advocati ad fugam ex carceribus suscipiendam varias artes suggerere solent, ut inquisiti aut vi aut per inebriationem sive etiam corruptionem vigilum imo quandoque iudicis, aut ope vestitus alieni aut alio modo aufugiant, quibus memorabile illud strategema, per quod uxor *Celeberr. Hugonis Grotii* hunc suum maritum, ad perpetuos carceres in Belgio condemnatum, ope cistæ librariæ liberavit, in tantum annumerari potest, ut quoad personam consulentis advocati, qui magistratui inquirenti per iuramentum fidelitatem promisit, sit illicitum, quamvis quoad inquisitum committentem in propria causa non ita illicitum dici possit.

§. X.

CIRCA IPSVM PROCESSVM CRIMINALEM.

I. Salutaris defensionis remedio tam inquisitum nocentem, quam ipsius advocatum sapius in tantum abuti videmus, ut hic clientem ad negandum instruat, & argutas responsiones ipsi suggerat, ille autem pertinacissime neget non solum delictum ipsum, sed etiam prius judicialiter dicta contraria, & prout occasio processus inquisitorii requirit, mox furiosum, ebrium, valetudinarium, surdum aut mutum se simulet, iudicemque ut suspectum accuset & veritatem actorum impugnet, quo ipso & confusio &

CIRCA
PROCES-
SVM CRI-
MINA-
LEM I-
PSVM.
Defensio.

G

pro.

protractioni processus inquisitorii sub spe, interim aliquid in sui commodum fore, ansam dabit. Ad hunc finem obtinendum defensores varias excogitant fraudes, modo per medicum inquisitum, putative aegrotum, in carceribus visitantem, modo per vetulam aut aliam personam inquisito tali servientem cum inquisito ex actis hinc inde communicantes & rem componentes; sicuti autem ejusmodi remedia illicita quandoque inquisito multum prosunt, ita ut periculosissima sapius maximo cum inquisiti dispendio adhiberi quotidiana experientia testatur.

Testes.

2. Laudatus supra Brederodius (a) ad fundandam contra testem inimicitiae & ex hac inhabilitatis exceptionem alleg. Cautel. Crimin. pag. 862. malitiosum hoc strategema adducit, ut testis contrarius alapa aut alio modo percutiatur & propter id inimicitiae exceptio opponatur. Cum autem inimicitia facta ipsius, contra quem testis producit, interveniens hunc a testimonio dicendo non repellat, non magnae utilitatis strategema hoc esse existimamus, nisi callidiori invento e. g. testi illi cum aliis se sociando & injurias tam reales quam verbales inter omnes socios, cui ipse & testis dictus annumerandus, per tertium ita excitando, ne testis ille ab adversario hoc proficisci suspicetur, percussio & laesio ac per hanc inimicitia causetur.

(B) Idem Brederodius cit. loc. pag. 871. pro strategemate suppeditat, ut in causa criminali sive per modum inquisitionis agatur, judicem corrumpendo, sive per modum accusationis procedatur, accusatorem aut ejus procuratorem ita subornando, ut tales testes contra inquisitum vel accusatum nominent & producant, qui aut sunt amicissimi
cum

cum inquisito & accusato, aut de veritate criminis plane nihil sciunt, ita ut per depositiones eorundem reo favorabiles hic absolvatur & delictum commissum maneat impunitum, cave autem, addit Brederodius dict. loc., strategemate hoc in perniciem animæ tuæ utaris.

3. Dicitur est supra in strategematibus causarum criminalium licitis iudicem inquisiti, inter tormenta delictum confitentis in die ratificationis autem confessæ revocantis, strategemati per contrarium strategema tormentorum realiter infligendorum occurrere posse. (a) Contra quod strategema contrarium advocati improbi torquendo iterum pro strategemate suggerere solent, ut inquisitus ita tortus nihilofecius in negatione persistat, dum per confessionem criminis tormenta nequiquam evitari queant, aut saltem in applicatione ultimi torturæ gradus, si antecedentium graduum applicationem realem per confessionem evitare nequiquam possit, pertinaciter neget, & sic finem tormentorum eludat. (b) Experientia etiam comprobat, torquendum haud raro carnifices muneribus ita corrumpere, ut multis verbis & gestibus rigorosam tormentorum applicationem erga iudicem simulent, re ipsa autem inquisito parcant, & ut iudicem ab accessu & inspectione abstrahat uterque, tortus vel quasi dolores fictos multis lamentationibus ac lacrymis indicare solet.

Tortura.

4. Ad differendam sententiæ criminalis executionem, in quo miseri condemnati sub spe aggratiationis consequentiæ, aut subeunda mortis naturalis, aut etiam fugæ arripientiæ, multoties solarium sibi quarunt, quam plurima strategemata adhiberi videmus. (a) Solent rei in ultimo iudicio criminali condemnatorio beynt hoch- nothweinslichen

*Sententiæ
Executio.*

Hæc Verichte, quod executionem criminalem antecedere
 consuevit, non tantum confessa sua priora revocare, sed et
 iam delicti ipsius veritatem pernegare, imo quandoque
 contra executionem intentatam sub protestatione ad judi-
 cem superiorem appellare. Cum itaque confessio delin-
 quentis etiam coram dicto iudicio ultimo juxta mores ante
 executionem sit necessaria, & in super negotii gravitas exi-
 gat ne per festinationem aut culpam iudicis misero reo da-
 mnum irreparabile inferatur, item circa existentiam corpo-
 ris delicti ad evitandam processus nullitatem non leve sapi-
 us dubium oririqueat; Judex inferior executionem inten-
 tatam in aliquod tempus differre & interim revocationem
 ac momenta, a condemnato prolata, aut iudicis superioris
 aut collegii iudicis cognitioni & decisioni definitivæ com-
 mittere haud recusabit. (2) Subornatur interdum puella, quæ
 pro remittenda poenâ capitali in favorem matrimonii, cum
 reo contrahendi, supplex intercedat. Quamvis igitur mores
 cujusdam loci istam intercessionem præprimis in militibus
 transfugis aut aliis delictis capitalibus, in quorum aggrava-
 tione jus tertii per delictum hoc læsi aut scandalum aliquod
 nihil impedimenti adfert, quandoque approbent, justitiæ
 tamen fini & utilitati publicæ, delictorum poenam jubentis,
 plane refragari & consequenter in totum, nisi aliæ circum-
 stantia mitigationem aut remissionem poenæ suadeant, re-
 probari eandem debere nostra est sententia. (3) Huc re-
 ferri possunt Brederodii supra allegati consilia in Cautel.
 crimin. pag. 938. 939. suppeditata, ut scilicet reus, crimi-
 nali poena afficiendus, de graviore crimine accusetur, aut
 à tertio ad rationes de rebus sibi gestis reddendas cum pro-
 testatione contra executionem, antequam hoc fiat, conve-
 niatur,

niatur, aut etiam testes criminales de falso accusentur. (c)
 Foeminae reæ mortis vel etiam pœnæ corporis afflictivæ ma-
 riti aut alterius cujusdam masculi accessum in carceres pro-
 curant, ad hoc, ut graviditatem simulare eoque ipso exe-
 cutionem aut differre aut pro pœna corporis afflictiva reali
 imaginariam reportare sibi contingat.

Plura tam licitorum quam illicitorum strategematum
 exempla jam addidissimus, nisi Dissertationem hanc an-
 notationibus ac exemplis practicis auctam in posterum, au-
 xiliante DEO, sistere nobis animus esset. Subsistimus ita-
 que hic, iudiciis, advocatis, omnibusque, quorum cu-
 ræ justitia causarum controversarum subjacet, egregia illa
 verba, quæ in Monasterio Carthusianorum, quod Cole-
 niæ Agrippinæ staret, statuae incisa leguntur, commendan-
 tes, sunt autem hæc:

*Judicabit Judices Judex Generalis,
 Ibi nil proderit dignitas Papalis,
 Sive sit Episcopus, sive Cardinalis,
 Reus condemnabitur, nec dicetur qualis.
 Ibi nil proderit quidquam allegare,
 Neque quid excipere, neque replicare,
 Nec ad apostolicam sedem appellare,
 Neque Codicillos Cesaris citare,
 Reus condemnabitur, nec dicetur quare,
 Cogitate miseri, quid es quales estis?
 Quid in hoc judicio dicere potestis?
 Hic non erit Codici locus, nec Digestis,
 Idem erit Dominus, Judex, Actor, Testis.*

ESTO TRIVNO GLORIA LAVSQVE
 D E O,

EPI-

EPISTOLA PRÆSIDIS
 AD NOBILISSIMUM HVJVS DISPVTATIONIS SOLENNIS
 AVTOREM ET RESPONDENTEM.

Ingenium nactus es, Amice suavissime, natura practicum pariter & argutum, excogitandis & declinandis strategematibus aptissimum. Unde Tibi statim arrisit hæc materia, postquam nuper admodum de sumendo solennis Disputationis themate consilia inivimus. Optassem, ut sub initium praxeos, a Te per aliquot annos feliciter exercita, hoc argumentum elegisses, quo majorem exemplorum apparatus collegisses, inque promptu habuisses. Strategemata enim arguti quid continere debent, qua ratione a simplicibus cautelis distinguuntur. Futura tamen praxis Tua suppeditabit plura magisque apposita exempla, quibus olim publico scripto argumentum hoc illustrabis. Advocati, per strategemata circumvenientes alios, magnam cautionem adhibere tenentur, ne adversariorum jura ledant, nec, dum clientum causas multa circumspectione gerunt, propriam h. e. æternam suam salutem negligant. Quotusquisque in foro reperitur, qui nihil non tentat, variasque excogitat artes, ut in causa, patrocinio suo commissa, palmam reportet, de cætero parum pensi habens, qualem rationem Deo in judicio extremo sit redditurus. Non protinus supremo huic judici probantur actiones, quæ in foro humano sine censure transmittuntur. Sicuti enim inter homines, ut actio dicatur justa, pauca sufficiunt circumstantiæ, ita contra in foro conscientie & coram Deo oportet omnes esse rectas, ut actio carere vitio censeatur. Igitur per omnem praxin Tuam probe advertas, ut strategematibus utendo conscientiam non lædas; sic Dei gratia, quam Tibi ex animo precor, jugiter frueris. Vale.

ULB Halle

003 948 404

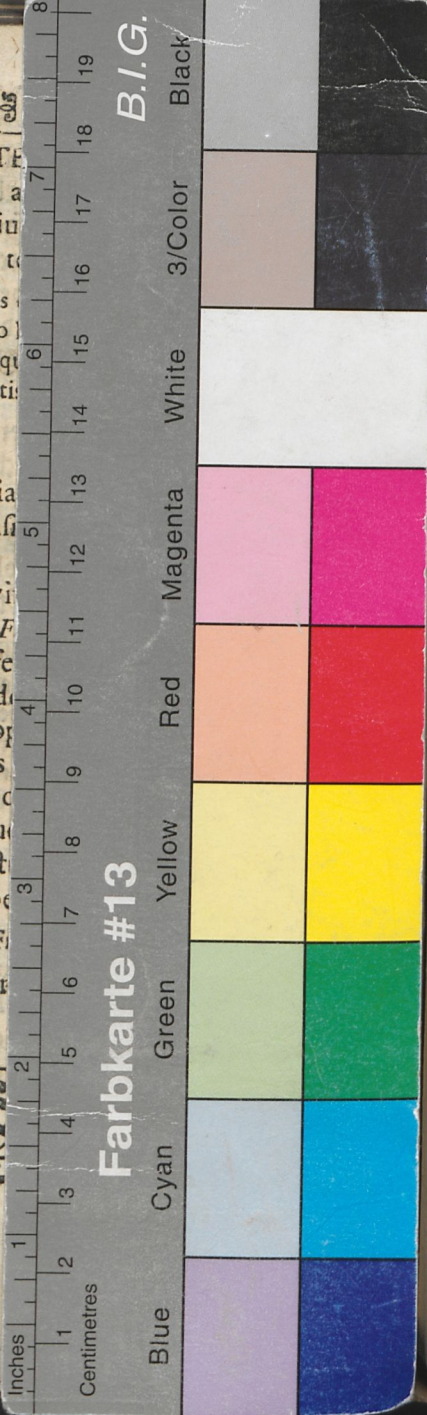
3

Sb.

I. N. S. T.
DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA
DE

STRATEGEMATIBVS
ADVOCATORVM,
VULGO Bon

Advocaten = Streichen/

QVAM
DIVINIS AVSPICIIS
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DN. GVILIELMO HENRICO,

DVCE SAXONIE, IVLIE, CLVIE, AC MONTIVM, AN-
GARIE, GVESTPHALIEQVE, ET RELIQA.
EX DECRETO ET AVTORITATE ILLUSTRIS JCTORVM ORDINIS
IN ALMA SALANA
SVB MODERAMINE
D O M I N I

GVILIEL. HIERONYMI BRÜCKNERI,
JCTICELEBERRIMI, CONSILIARII SAXONICI, PANDECT. PROF. PVBL.
ORDIN. CVRIE PROVINC. JENENS. NEC NON COLLEGIORVM
IVRIDICORVM ASSESSORE SPECTATISSIMO.
PATRONO, PRÆCEPTORE, STVDIORVMQVE PROMOTORESVO AD
EXTREMVM VSQVE HALITVM DEVENERANDO,

PRO
DIGNITATE DOCTORALI
PRIVILEGIISQVE EIDEM ANNEXIS RITE OBTINENDIS
IN AVDITORIO JCTORVM MAJORI

Die 3. Febr. MDCCXX. horis ante 6 pomeridianis consuetis defendet
AVTOR

FRIEDERICVS AMANDVS TRAVTMANN
NORTHEMIA-HANNOVER. ADVOCAT. IENENS.

JENÆ, LITTERIS MULLERIANIS.

